

שלום אכילאבס

הגיגות ה-100

זהו גיליון המאה של "בספריות". מאה, עשר פעמים עשר; המספר עשר, לפי הנומרוולוגיה ומפרשי החלומות, הוא מספר המציין התחלה חדשה עם ניסיון, תדר גבוה יותר של הבנה.

מזה 13 שנה רואה "בספריות" אור. גיליון מס' 1 יצא לאור בנובמבר 1993. לידתו של העיתון בפגישה בבית קפה ירושלמי, כשהנוכחים הם איריס חי, מנכ"ל מרכז ההדרכה דאז, ומי שהגתה את הרעיון לפרסום ירחון מקצועי מטעם מרכז ההדרכה לספריות; עו"ד אופיר כץ, היועץ המשפטי של מרכז ההדרכה, אשר נכח בפגישה על תקן השדכן (ביני ובין איריס) ואמתכם. איריס חי הייתה חדשה בתפקיד ואני זוכרת את ההפקה של הגיליון הראשון זיכרון בהיר: את עצמי יושבת בקומה העליונה של הבניין שבו שכנו אז משרדי מרכז ההדרכה בירושלים. המשרדים התפצלו בין שתי קומות ומסביב שררה עזובה: טפטים מתקלפים, תריס נוטה ליפול, ציוד מיושן. בזיכרוני נחרט במיוחד המפגש עם השולחן של תקווה פנירי מזכירת המרכז, זה שקידם את פני הבאים למרכז. אחת מרגליו השבורות של השולחן נתמכה בלבנה. כל זה התחלף במהרה בשיפוץ מסיבי שעבר המרכז. אם יש דבר שבולט מיד לעיני כשאני עושה את המסע הזה אחורה היא ההתקדמות המאוד מרשימה שעשה המרכז – אותה יש לזקוף לזכותן של שתי המנכ"ליות איתן זכיתי לעבוד.

עמוד השער של הגיליון הראשון של "בספריות" מודיע על קיומו של כנס איפל"א בירושלים בשנת 2000. ברוח הדברים, מעבר לכתבות שלא נס

לקראת הגיליון המאה של עיתון בספריות רציתי לכתוב משהו חגיגי, מיוחד, לציין שנים של הוצאה לאור והתמדה. אבל בעצם אני מוצאת את עצמי כותבת בזכות הבנאליות, ההתמדה וההצלחות שרק זמן, מסירות ואהבה בונים אותן.

100 גיליונות של בספריות סקרו לאורך השנים את ההצלחות, הפעילויות, העשייה בשטח לצד המצוקות והקשיים שהם נחלתנו לאורך כל השנים. מדפדוף לאחור ניתן לספר את סיפורן של הספריות לאורך השנים ולהיווכח שלא נס ליחן. מערך תרבותי-חברתי ענף זה בדמותן של הספריות הוא בבחינת אבן יסוד בכל חברה דמוקרטית שפניה לעתיד.

בימים אלו אנו נמצאים בעיצומו של המאבק המחודש לתיקון חוק הספריות הציבוריות, נדמה שזו שעת כושר - האווירה החברתית אליה נפתחה המדינה וההכרה כי תחומים חברתיים הוזנחו זמן רב מידי ויש לטפל בהם, התארגנות פנימית נחושה וטיפול מקצועי בצד הקצאת משאבים לנושא ותמיכה ציבורית - אנו תקווה כי נצליח במשימה בכוחות משולבים של כל העוסקים בתחום.

תודה מיוחדת לעורכת ורד לם שלא הפסיקה להאמין בעיתון זה לאורך 100 הגיליונות.

*קריאה נעימה
 אורלי און*

בגיליון הנוכחי: חגיגות ה-100 *** סוף טוב: ניצחון נוסף של ספרנית על רשות מקומית. אפשר להיאבק ולהצליח *** כיכר אתרים בסימן ה-100 *** פעילויות לכבוד יום הספר הבינלאומי *** מכתבי קוראים: פעילויות ורעיונות לעידוד הקריאה ולעבודה בספריית בי"ס ***

בשני צבעים, כולל תמונות בשחור-לבן. את העיצוב והקונספט הגרפי של העיתון במתכונתו הקודמת, הגה לא אחר מאשר פרופ' ירום ורדימון. פרופ' ורדימון, כיום דיקאן הפקולטה לעיצוב וסגן הנשיא לעניינים אקדמיים ב"שנקר", נחשב למעצב בעל מוניטין בינלאומי. עבודותיו מוצגות במוזיאון לאמנות מודרנית בניו-יורק, מוזיאון ויקטוריה ואלברט בלונדון, מוזיאון הכרזה בפולין ומוזיאון ישראל בירושלים. הוא זכה בפרסים יוקרתיים, ביניהם 'אות המצוינות בעיצוב' של ה'איקוגרדה' ובשנה שעברה באירוע חגיגי שהתקיים במקסיקו, במסגרת ועידת העיצוב דיזניו 2005, זכה ורדימון באות המצוינות היוקרתית בעיצוב על הישגיו המקצועיים ועל תרומתו לאקדמיה ולעיצוב הבינלאומי. אחת מהעבודות היותר מוכרות של משרדו הוא סמל הלוגו של בנק המזרחי. השמש הזאת בכחול צהוב היא שלו.

לא לחינם אני מתעכבת כאן בתיאור שבחיו של ורדימון. לעבוד מולו הייתה אחת מהחוויות המרתקות שעברתי במסגרת העבודה על "בספריות". מפגשים מרתקים נוספים היו עם המרואיינים השונים שרואינו במשך השנים לעיתון.

אחד מהם היה האדריכל משה ספדיה (גיליון 10) שהראיון עימו התקיים בסמוך לסיום העבודה על "הקולוסאום", הכינוי שהוצמד לבניין הספרייה הציבורית בוונקובר, קנדה. השקעה של 122 מיליון דולר, 31 אלף מטר רבוע, שבע קומות, חניון תת-קרקעי המיועד ל-700 מקומות חנייה וטקס פתיחה שנמשך יומיים, בהשתתפות 32 אלף איש. להקמת הספרייה קדם משאל-עם שנערך בוונקובר. ראש העיר של וונקובר יזם את הרעיון למשאל מתוך מחשבה שהסיכוי שלו לקבל אישור להוצאה של 100 מיליון דולר מכספי הציבור להקמת הספרייה הוא אפסי, אלא אם הציבור ייקח חלק בהחלטה וירגיש כי הבניין "שלו". בדיעבד הסתבר שראש העיר צדק. אחד המשפטים שנחקקו אצלי מהראיון עם האדריכל ספדיה, מעבר לאישיותו הכריזמטית, היה: "לקוח טוב מוציא בניינים טובים, ולקוח חלש או מבולבל – לא מוציא בניינים טובים גם כשהוא עובד עם אדריכל טוב". משפט שניתן להשליכו על כל תחום בחיים – שבו מתקיימת מערכת יחסים בין לקוח מזמין ובין מבצע ההזמנה.

ליחן על איכות השירות בספרייה ושיפורו בעזרת שפת הגוף, מופיעה בגיליון כתבה שכותרתה "הספרייה הציבורית בשנת 2000". הכתבה מתארת פרויקט ניסיוני משותף של המחלקה לספריות ושל מרכז ההדרכה לספריות, שפילוט שלו יושם בספרייה הציבורית בנצרת עילית. יחיאל הרמן, היה אז מנהל הספרייה. זה היה רגע לפני שהאינטרנט נכנס אל חיינו, והחדשנות בחזית הטכנולוגית הייתה הקישור בין "ספריית 2000" למאגר המידע של אוניברסיטת חיפה שנעשה באמצעות מודם וכונן CD ROM שאיפשר שימוש בתקליטורים. משעשע לקרוא את הפסקה המדברת בשבחי הדואר האלקטרוני: "רשת הקשר (באמצעות המודם – ו"ל) תאפשר העברת דואר אלקטרוני בין המנויים. אין צורך להשתמש בפקס. מנוי אחד יוכל להעביר הודעות למנוי אחר באמצעות המחשב. עיריית נצרת עלית תשתמש בבסיס התקשורת הזו, להעברת מידע ולהרחבת הקשר הקהילתי".

מצד אחד שורות אלו נקראות כאנכרוניסטיות ומצד שני, הוצעו שם במסגרת הפרויקט הניסיוני שירותים שגם כיום למגינת ליבנו, אינם נפוצים בספריות ציבוריות – כמו האפשרות לקיים השאלה מאוספי הספריות האוניברסיטאיות באמצעות הספרייה הציבורית. כל נושא איגום המשאבים ושיתופי הפעולה בין סוגי הספריות השונות שלא ממש התקדם בשלוש עשרה השנים האחרונות. באותה כתבה מספר גם יחיאל הרמן על הקושי של הספרנים להתגבר על "מחסום ראשוני, המחסום של לעבור לעיסוק בנושאי מחשב במקום לטפל בספרים". "כשעוברים את המחסום הזה, נפתח מישור עצום של אפשרויות מרתקות", מסביר הרמן את מה שלמדנו להעריך. מאידך, הקושי במעבר אל העולם הטכנולוגי הוא נושא אקטואלי גם היום בעולמם של הספרנים. באותו גיליון אגב, מתפרסם ראיון עם טילי רביב, אז מנהלת הספרייה בחולון, בעקבות מסע לימוד שארך חודש ימים שהיא וטוני דורי (אז סגניתה, היום מנהלת הספרייה) ערכו בין הספריות בצרפת. המסע הזה סיפק את ההשראה לחזון שהוביל להקמת המדיאטק.

בשנים הראשונות, "בספריות" היה רבעון שראה אור אחת לשלושה חודשים. המתכונת הייתה שונה, מגזין מודפס, ב- 24 עמודים, מעוצבים

ההחלטה וניסו לבטל את הגזרה. בעקבות הגזרה זומנה ישיבה. מתאר מכמן: "הישיבה מתחילה, קולק מוציא סיגר גדול ומציע אותו לאבא אבן'יש לי סיגר בשבילך' הוא מדליק לאבן את הסיגר ובטון אגבי אומר, שהוא מציע שמינהל ההסברה, הכולל משהו כמו עשרים תקנים, יועבר משרד החינוך למשרד ראש הממשלה, ואבא אבן באותה נימה עונה: 'זה בסדר'. כך עברו התקנים. הוא לא שאל את הפקידים שלו שנכחו שם מה דעתם. מאוחר יותר הרעיון שאבא אבן יהיה ראש ממשלה היה מזעזע בעיני".

גם הראיון שתיאר את ימיהם הראשונים של המחלקה לספריות ומרכז ההדרכה, זכה להדים. מכמן שלח אלי הביתה לאות תודה זר פרחים ענק. לאחר כמה שנים נפגשנו בנסיעת לילה מאוחרת באוטובוס מתל-אביב לירושלים. בתגובה לקיטורי על מוסר התשלומים הירוד שאני נאלצת להתמודד עימו סיפר לי מכמן, שכאשר הגיע לגבות כסף שהגיע לו מאחד המשרדים, אמר לו שם האיש, לא פחות ולא יותר: "בשביל מה אתה בגילך צריך כסף?" "עוד לא התפגרת", ענה מכמן.

מיוחדותו של הראיון הבא נבעה לא רק מדמותו של המרואיין אלא גם מהמיקום - כלא איילון. יוסי (שם בדוי) רצח את חברתו וריצה מאסר עולם שלא נקצב. בזמן הראיון עבד יוסי בספריית הכלא, והיה אחד המרואיינים בכתבה שעסקה בספריות הכלא, כתבה שנתנה תנופה מאוחר יותר לפעילות שהובילה בת-שבע לוי ז"ל, מנהלת ספריות רמלה דאז, בנושא ספריות הכלא. אני כותבת בכתבה: "אנחנו יושבים ליד השולחן בספרייה. אור שמש חורפית מבעד לחלון. אווירה פסטורלית עוטפת את השיחה הטעונה. הצלם מנסה לצלם מבלי להראות את פניו של יוסי המסרב להצטלם (זה היה בימים שעוד הסתובבתי עם צלם לראיונות מטעם "בספריות" - ו"ל)... יוסי עובד שנה וחצי בספריית הכלא: "ההרגשה טובה. אין הרבה מקומות כאלה בבית הסוהר. אנחנו מקבלים הרבה מהעבודה, מבחינה רוחנית. התקופה שאני עובד כאן עזרה לי מאוד. יש כאן אווירה של צמיחה". בשלב מאוחר יותר בראיון יאמר יוסי משפט שיותר עלי השפעה לטווח ארוך. "אין לי זמן" התלונן בפני, בתלונה של ממש, יוסי, אסיר עולם, הכלוא לשארית חייו בכלא. מה יש לאיש הזה אם לא זמן, הרבה זמן, הייתה המחשבה הראשונה שחצתה אצלי.

ד"ר יוסף מכמן, אישיות מופת, הותיר גם הוא כמרואיין רושם עז. בזמן הראיון מכמן היה בן 80. מכמן הוא ממייסדי מרכז ההדרכה, שבמשך שבע עשרה שנים, כמנהל אגף התרבות והאמנות במשרד, ניהל את "היחידה" לספריות שהפכה למדור ואח"כ למחלקה, ובמשך אותן שנים ליווה את המרכז בשנותיו הראשונות כיו"ר הנהלת המרכז. התדפקתי על דלת דירתו של ד"ר מכמן, מצפה ליישש בן 80, ופתח לי את הדלת אדם אנרגטי ונמרץ, בידו האחת אחז טלפון נייד (נדיר יותר בתקופה ההיא) - והוא רץ-מקפץ אל הטלפון הקווי ומנהל בו זמנית שיחה בשני הקווים, כשהוא מצליח בין לבין להתנצל בפני. בגיל 80 שימש מכמן כיו"ר המכון לתרגום ספרות עברית ועבד בשיתוף עם בלשנית מאוניברסיטת הרוורד על מפעל מדעי חדש, שנושאו היה קונטרסטים ביידיש שהודפסו בהולנד בסוף המאה ה-18, וזה היה רק חלק מעיסוקיו באותה התקופה.

השיחה הייתה מרתקת. חלקה נסב על עברו; מכמן הוא ניצול ברגן-בלזן. הוא סיפר: "הייתי די חזק בהשוואה לאנשים אחרים. לרוב האנשים לא היה כוח מבחינה נפשית. נכנסים לקהות חושים. היו שם איתנו (מכמן היה במחנה עם אשתו שולמית ז"ל שגם היא שרדה - ו"ל) מלחין עם אשתו ובתו בת העשר. הבת דאגה למשפחה. היא הייתה משגיחה על האבא: 'אסור לך לשכב במיטה, עכשיו מחלקים אוכל'. כשהוא לא קם הבת לקחה את האוכל. אחרי המלחמה פגשתי אותו, זה הצחיק אותי שהאבא הזה התלונן שהבת לא שומעת בקולו ועושה מה שהיא רוצה".

היו גם סיפורים על האופן שבו התנהלו הדברים בימים ההם ב"פקידות הממשלתית", יש להניח שלא באופן השונה מהותית מהאופן שבו הם מתנהלים היום. ארן שהיה שר החינוך התפטר בעקבות סכסוך עם בן-גוריון. את ארן החליף אבא אבן שעשה עסקה עם טדי קולק, אז מנהל לשכת ראש ממשלה: תמורת התמיכה של קולק בבחירה של אבן לשר החינוך, יעבור מנהל ההסברה (שמכמן עמד אז בראשו) על כ-20 תקניו ממשרד החינוך אל הלשכה. מכמן לא יכול היה להמשיך לנהל את ההסברה משום שאת התפקיד ייעד קולק לאדם בשם זינדר, שאותו רצו להעביר מרשות השידור. במשרד החינוך ניהלו קרב מאסף כנגד ההחלטה. שריד (אביו של יוסי שריד) ואבנר ישראלי, סמנכ"ל המשרד זעקו זעקות מרות כנגד

השנה שבה התפרסם הגיליון (גיליון מס' 4).
ב"בספריות", אנו חוזרים ונדרשים אל הנושא,
ההופך בימים אלו שוב לאקטואלי עם התחדשות
מאבק הספרנים סביב חוק הספריות. מרואייני
המדרחוב ענו דברים במסגרת הצפוי. ספרנות זאת
תחזוקת ספרים, מקצוע אפור שלא מצריך הרבה
ידע, וכך הלאה.

הנה ציטוט מתוך דבריו של אבי אריה, (אז בן 25)
בעל חנות ממתקים, אחד מהמרואיינים:

- אתה חושב שספרנות זה מקצוע טוב?
אריה: "האמת היא שאני לא יודע. תלוי במשכורת.
זה לא אנשים שמחפשים תהילה ולהתקדם. אלה
אנשים שאוהבים ספרים, כי אם לא- מה יש להם
לעשות בספרייה? אם לא, זאת מחלה בראש. מה
יש לו לעשות במקום כזה? כשהוא יכול לעבוד
במקומות יותר נחמדים? ספרייה זה מקום סולידי,
שמרני, סגור, לא מקום לפעילות. הוא כל הזמן
צריך להיות אדיב ומנומס. ספרייה זה מקום
לקונצרט, לאנשי בוהמה".

- צריך השכלה כדי להיות ספרן?

אריה: "לא. אני יכול לשבת ולנהל יופי של
ספרייה. לדעת איפה כל ספר נמצא ולתת אותו. זה
כמו מכולת, כמוכן שצריך הופעה מכובדת, צורה
אלגנטית".

- אבל עכשיו כל הנושא של המידע הוא ממוחשב,
איך ספרנים יכולים להסתדר ללא השכלה?

אריה: "ספרנים צריכים ידע מינימאלי במחשבים.
לא ידע מורכב. לא צריך ידע מורכב כדי להפעיל
מחשב שיגיד לך איפה הספר".

- אתה תרצה שהילד שלך יבקר בספרייה?

אריה: "כן בטח. עדיף שיקרא ספרים ולא יבוא
לחנות. ספר זה עולם רחב".

- ואם הוא יחליט שהוא רוצה להיות ספרן?

אריה: "את שתי הרגליים אני אשבור לו".
ולסיום – במשך השנים הזדמן לי לערוך עיתונים
בתחומים מקצועיים שונים ואני חייבת להחמיא
לקהל הספרנים ואנשי מקצועות המידע, לקוראי -

המחשבה העוקבת כבר הייתה עסוקה בהפנמה של
השיעור שקיבלתי מיוסי. זמן הוא לא משאב מובן
מאליו – בשום סיטואציית חיים. זהו תמיד משאב
יקר שאנחנו נדרשים לניהולו. וכך סיפר יוסי:
"אין לי זמן. כשנכנסתי לכלא, הייתי קורא הרבה,
מקבל הרבה ספרים מהבית. קראתי המון. עכשיו
אני סובל מחוסר זמן. הפסקתי לקרוא. נכנסתי
לנושא המחשבים. העבודה כאן והמחשבים – לא
משאירים לי זמן".

הכתבה על הכלא, עשתה כותרות, כולל כותרת
במדור החדשות של העיתון היומי "ידיעות
אחרונות"¹: "רבי המכר בכלא: פרויד, רם אורן
וג'ון גרישם". כך עולה מתחקיר שפורסם בגיליון
האחרון של הרבעון "בספריות" "... מה שמשך
את העיתונאים הייתה העובדה שאחוז האסירים
הקוראים היה גבוה – 35% ושהכותרים
הפופולאריים היו ספרים כמו: "האדם מחפש
משמעות" של ויקטור פרנקל, ספריו של פרויד,
"זן ואמנות אחזקת האופנוע" של רוברט מ.
פירסוניג, "כשניטשה בכה" של ארווין ד. ילום
ו"משנתו של דון חואן" של קרלוס קסטנדה. לא
תואם אגב, את כותרת הידיעה...

בין המרואיינים הייתה גם השרה שולמית אלוני,
שרת האמנויות המדע והתקשורת דאז, שדאגה
להצהיר ש: "אם אתם תפגינו, אני אלך אתכם"
ורשימה ארוכה של אנשי מקצוע מתוך ומחוץ
לעולם הספרנות, אנשי רוח ומרואיינים מרתקים
ויצירתיים שתקצר כאן היריעה מלהתייחס לכל
אלו שמגיע להם אזכור.

בכל זאת אני רוצה להתעכב על מרואיינים
נוספים. היו אלה אנשי המדרחוב בירושלים,
שהשתתפו במשאל שערכתי בהשראת משאלי
הרחוב שנהגנו לעשות בעיתון "חדשות" שבו
ניתנה לי הזכות לעבוד כעיתונאית לענייני תרבות.
נעמדנו אני והצלם במדרחוב בן יהודה בירושלים
ושאלנו עוברים ושבים שאלות כמו: מה דעתם על
הספרנים? כמה לדעתם מרוויחים ספרנים? איך
משפיע המחשוב על הספרנות? האם ספרנות זה
מקצוע הדורש השכלה? ושאלות דומות. המשאל
נעשה בהמשך לנושא שבו עסק הגיליון: דימוי
מקצוע הספרנות. הרבה לא השתנה בעניין הדימוי
הציבורי של מקצוע הספרנות מאז שנת 1994,

¹ התפרסם בתאריך 11.3.97.

בעקבות תוכנית ההבראה, קיבלה מנהלת הספרייה מכתב פיטורים. פיטוריה של רשף נראו תמוהים מאוד ובזמנו העלנו בכתבה את כל השאלות המתבקשות: מדוע דווקא המנהלת – שהיא מנהלת מקצועית טובה, האדם המקצועי היחידי במקום, המנהלת את הספרייה, פוטרה?

מדוע מלכתחילה בוצעו פיטורים בספרייה שבה מצבת העובדים היא מתחת לתקן שקובע חוק הספריות? ואם כבר מפטרים – מדוע לא פוטרה למשל העובדת האחרונה שנכנסה לספרייה?

בזמן הראיון הראשון עם שירה רשף נדון עניין פיטוריה בהליך משפטי בבית הדין לעבודה. רשף תבעה את המועצה המקומית בטענה שפיטוריה אינם חוקיים ובדרישה לבטל את הפיטורים להחזירה לעבודה או לחילופין לפצותה. בכתב התביעה היא טענה כי הפיטורים הם בלתי סבירים ומונעים משיקולים זרים וכי "עיונות מצד ראש המועצה וגורמים נוספים בה הביאו להכללתה ברשימת המפוטרים ללא כל הצדקה עניינית". זאת כפי הנראה בשל סירובה להפר שביתה חוקית שהוכרזה על ידי הסתדרות העובדים בחודש 11/02 ואשר במסגרתה נאסר על עובדי הרשויות המקומיות לקבל קהל. לדבריה מנכ"ל המועצה פנה אליה בדרישה בוטה לפתוח את הספרייה לאלתר לקהל תוך הפרת השביתה, רשף עשתה כדבריו אך שלחה אליו מכתב מחאה על עצם הדרישה ועל טון השיחה. בתגובה היא קיבלה מכתבים קשים ממנכ"ל המועצה ומראש המועצה.

בתחילת החודש התקבל פסק הדין. השופטת דוידוב-מוטולה סיגל, קיבלה את טענותיה של רשף אחת לאחת. השופטת קבעה כי הליך השימוע שנעשה לרשף לא היה תקין; השימוע נעשה רק על מנת לצאת ידי חובה, למראית-עין. בהכרעתה התייחסה השופטת לסעיף 71 לחוקת העבודה, הקובע כי פיטורי עובדים ברשויות מקומיות ייעשו בהתחשב בקריטריונים הבאים: כושר העובד לעבודתו, שנות עבודתו ברשות ומצבו המשפחתי. בהקשר הזה קובעת השופטת כי רשף צדקה בכך שטענה כי "כושר העובד לעבודתו", כולל גם את התאמתו המקצועית והתפקודית לעבודה, כולל הכשרתו והשכלתו הרלוונטיים ושהמועצה הייתה צריכה להתחשב בכך שרשף היא העובדת היחידה בעלת השכלה פורמאלית בספרנות, וגם היו צריכות להיזקף לזכות רשף שנות עבודתה הרבות

שהעיתון הזה חי ובוועט וזוכה להצלחה לא מעט גם בזכותכם. שיתוף הפעולה שלכם, המעורבות, הנכונות להסביר ולהיפתח למי שאינו בא מתוך שורות המקצוע – היא בהחלט בולטת בהשוואה למה שנתקלתי בו במקצועות ובתחומים אחרים. אולי זה נובע מהעובדה שלתת שירות, להסביר ולפתוח את הדלת הוא חלק כה מרכזי בעבודתכם – ועל כך תודה.

ומה אצל הספרנים?

סוף טוב

ניצחון נוסף של ספרנית על רשות

מקומית

שירה רשף: אפשר להיאבק ולהצליח

ביוני 2005 (גיליון 90) התפרסמה ב"בספריות" הכתבה "עדויות מהשטח". הכתבה התייחסה לאופן שבו תוכנית ההבראה ברשויות המקומיות פוגעת בספריות הציבוריות. הכתבה נבנתה מסיפוריהם של ספרנים וספריות, שמסיבות שונות ולא ענייניות, ראשי המועצות מקומיות ניצלו את מסגרת תוכנית ההבראה כהזדמנות לקיצוצים ופיטורים בספרייה.

הראשונה מבין הדוגמאות שהובאו היה סיפורה של שירה רשף. רשף ניהלה את הספרייה העירונית בגני תקווה 8 שנים, מתוך 20 השנים שבהן היא עובדת כספרנית במועצה. רשף ניהלה את הספרייה לשביעות רצונם המלאה של כל הגורמים. עד כדי כך שבעי רצון היו ממנה במערכת, שראש אגף החינוך במועצה המליץ עליה לפרס הספרן המצטיין. במחלקה לספריות היו לאנשי המחלקה רק מילים טובות לומר על פועלה המקצועי של רשף.

הספרייה שרשף ניהלה היא הספרייה הציבורית היחידה ביישוב, מדובר בספרייה ותיקה, הפועלת מאז שנות ה-60: 30,000 כותרים, ספרית עיון, עמדות מחשב, אתר אינטרנט שמנהלת הספרייה בעצמה הקימה ותחזקה. בספרייה צוות של 3 עובדות. אחת העובדות התקבלה לפני כשנתיים. רשף הייתה היחידה בצוות בעלת השכלה מקצועית (תעודת ספרן מורשה ותעודת מידען) בתחום הספרנות.

התביעה כמובן התקבלה והמועצה חויבה לשלם לרשף פיצויים בערך משכורת של תשעה חודשי עבודה בצירוף ריבית כדין והפרשי הצמדה מיום הפיטורים ועד התשלום בפועל, ולכך התווספו גם הוצאות המשפט שהמועצה אמורה לשלם לרשף.

שירה רשף: "הכסף לא היה משמעותי, כשהחלטתי להיאבק. ידעתי שלא אהיה שלמה עם עצמי – אם אדע שלא נלחמתי. גם אם לא הייתי מנצחת, הייתי יודעת שלא ויתרתי ועשיתי הכול על מנת שהצדק יראה אור. וזה מסר שחשוב לי להעביר לספרנים אחרים – לא לוותר! אם נעשה להם עוול, שילחמו. זה לא היה קל מבחינה כספית ונפשית ולולא התמיכה של בעלי, אין לי מושג אם הייתי יוצאת למאבק. במקרה שלי זה היה ניצול שלילי של כוח שיש בידי ראש מועצה. זה נכון שמדובר בפיטורי הבראה. אבל גם כשמדובר בפיטורי הבראה ראש המועצה לא יכול לפטר את מי שבא לו. זה חייב להיות הגיוני, לטובת המקום. הפיטורים חייבים להיות ענייניים".

"ברשות מקומית – ההיכרות היא אישית, זהו יישוב קטן. ראש מועצה לא תיאר לעצמו שאני אלך למאבק כזה. זה נותן תחושת סיפוק אמיתית לדעת שנאבקתי ויכולתי להם, התחושה היא מאוד טובה. נעשה לי עוול, ובית המשפט תיקן את העוול".

"ישנם אנשים בעמדות כוח שתחושת הכוח מעוררת אותם והם חושבים שהם יכולים לעשות ככל העולה על רוחם. חבל, ראש המועצה לקח ספרייה שתפקדה נפלא ופוגע בה".

פיטוריה של רשף הובילו לכך שהספרייה פועלת ללא מנהלת. לא נראים סימנים באופן שראש המועצה מתכוון למנות מנהלת חדשה. באין מנהלת לספרייה, המחלקה לספריות הפסיקה את התקציב לספרייה. המחלקה לספריות פנתה בעניין לראש המועצה, גם קוראי הספרייה פנו לראש המועצה, ללא הועיל.

כיכר אתרים בסימן ה-100

מאה האתרים הטובים ביותר ברשת

<http://www.web100.com>

במועצה. השופטת גם מתייחסת לכך שהמועצה התעלמה מהקריטריון בהסכם העקרונות לגבי פיטורים והוא שהאחרון להיכנס הוא הראשון לצאת.

השופטת התייחסה לעובדה שהמועצה ציינה את השכר הגבוה כקריטריון הפיטורים העיקרי: העובדה שהיה פער זניח של 700 ₪ בין מנהלת ועובדת ותיקה נוספת בספרייה – "כאשר מנגד עומדת החלטת משרד החינוך לא להעביר למועצה עקב העדרה של ספרנית מורשית את תמיכת המשרד בגובה של 35,000 ₪ בשנה – "הנה החלטה החורגת ממתחם הסבירות והמתעלמת מחלק מהשיקולים הרלוונטיים", נכתב בפסק הדין. בפסקה שקודמת לקביעה הזו גם מתייחסת השופטת לכך ש"איננו משוכנעים כי ההחלטה לפטר את מי ששכרו גבוה, רק בשל שכרו הגבוה, על אף שהשכר הגבוה יותר נובע דרך כלל מוותק ו/או השכלה – הנה החלטה סבירה".

בלי שהתבקש לכך, בית המשפט גם מתייחס לעניין המוזר שבעוד שעובדות הספרייה נדרשו להצטמצם ב-20% משרה, בתחילת 2004, במקביל לכך, בסמיכות זמנים נשכרה עובדת חדשה בהיקף משרה של 50%. "מדוע לא נשקלו פיטוריה של עובדת זו, שהיא האחרונה להגיע לשורות הספרייה והמועצה הודתה שאין לה כל הכשרה מקצועית".

השופטת קובעת בפסק הדין כי בהיעדר הצדקה אובייקטיבית נראית לעין לפיטוריה, צודקת רשף הטוענת כי אחד השיקולים בבחירתה היה העימות בינה לבין מנכ"ל המועצה וראש מועצה בהקשר לשביתה: "עוד צודקת התובעת כי הנתבעת לא המציאה פרוטוקול ישיבה כלשהו, המלמד על סיבות הכללתה ברשימת המפוטרים, עובדה שמחזקת סימני שאלה... יודגש בקשר לכך כי המועצה לא טענה כי דובר בשביתה לא מוגנת ו/או פראית, וברור לפיכך, כי עצם ציות התובעת להוראות ארגון העובדים היציג – לא יכול להיחשב לרעתה בכל הקשר שהוא. עצם כתיבת המכתבים שפורטו לעיל ע"י מנכ"ל המועצה וראש המועצה – היא שלעצמה מנוגדת לחירות ההתארגנות; קל וחומר התחשבות בכך בעת בחירת מפוטרים במסגרת פיטורי צמצום".

באתר של "פורבס" ממוקם לו אתר העוסק במאה האנשים המפורסמים ביותר – מדובר באנשים מתחומים שונים: שחקנים, ספורטאים, סופרים, קוסמים, דוגמניות, מוזיקאים, במאים ומה שהאתר מגדירים כ"אישיות". האתר מדרג אותם לפי ההכנסה בשנה החולפת, לפי מספר הכניסות לרשת על שםם ולפי מספר קטעי העיתונות, הכתובה והמצולמת שבהם הם הופיעו בשנה החולפת. מס' 1 היא אופרה ווינפרי שהרוויחה השנה 225 מיליון דולר ואחריה צועדים שחקן הגולף, טייגר וודס, מדונה ממוקמת במספר שמונה עם רווח של 50 מיליון דולר והיא ממוקמת לאחר גוני דפ, סטיבן שפילברג, שאקין אוניל, ג'ורג' לוקס, ומל גיבסון בסדר עולה.

רשימת המפורסמים כפני הדור: ברשימה לא מופיעים למשל מדענים, פילוסופים, וגם אנשי רוח נפקד מקומם. מיהם הסופרים המפורסמים? דן בראון נמצא בראש הרשימה. בשנה החולפת הוא הרוויח 76.5 מיליון דולר.

אתר – מאה המתיחות הטובות ביותר של ה-1 באפריל

<http://www.museumofhoaxes.com/hoax/aprilfool/>

אתר מדהים המתאר ומתעד את 100 המתיחות הגדולות של ה-1 באפריל. הראשונה בדירוג היא המתיחה שמתחה תחנת הטלוויזיה, ה-BBC, בשנת 1957, את הצופים. בחדשות ה-BBC, סיפר הקריין כי בעקבות החורף הנוח השנה יכול הספגטי בשוויץ הוא שופע באופן שמקשה מאוד על האיכרים השוויצרים באיסוף וכי ישנו צורך במתנדבים לקטיפת היבולים השופעים של הספגטי בשוויץ. את הקריינות ליוון תמונות של קוטפים הקוטפים ספגטי מהעצים. התחנה הוצפה בשיחות ממאזינים שרצו לדעת – כיצד ניתן לגדל ספגטי על העצים...

מאה שנות ציונות באתר סנונית
<http://zion100.snunit.k12.il>

האתר שלפנינו סוקר ומציג את מאה האתרים הטובים ביותר ברשת. האתר מדרג את האתרים מספרית וניתן להיכנס אל הדירוג גם לפי חיתוך של קטגוריות כמו: האתרים הטובים ביותר בתחום האמנות והבידור (האתר המוביל בתחום הזה הוא אתר MTV), עסקים ומסחר, מחשבים ורשת, פוליטיקה וממשל, בריאות ורפואה, חדשות ומידע, ספורט ופנאי, מדע וטכנולוגיה. האתר הוא פרי יצירתם של אלן הופמן (האתר שלו, הכולל גם הוא קישוריות מעניינות: <http://www.allanhoffman.com>) וסקוט בלנקשטיין, בעלי רקע (כפי שהם מעידים על עצמם) בעיתונאות, עסקים, מחשבים ופיתוח האינטרנט - בזה גם חסרונו הגדול. השניים אינם מסבירים לפי אילו קריטריונים נעשה הדירוג וכפי הנראה מדובר בטעם האישי. עדיין האתר מוביל לאתרים איכותיים ומעניינים.

האתר המוביל את עשרת המדורגים הראשונים הוא האתר –

<http://www.cnet.com>

האתר שמכסה את תחום הטכנולוגיה (כולל הכול – מחשבים, מדפסות, טלוויזיות, תקשורת, מצלמות דיגיטאליות) מהכיוון הצרכני: השוואות מחירים, ביקורות מקצועיות, חדשות, כולל תוכנות להורדה וכולל גם לימודים מרחוק חינם המיועדים לאפשר לצרכנים "להשתלט על הטכנולוגיה" וכך בחינם אתה יכול ללמוד איך להפעיל מערכת קולנוע ביתית, איך לצלם במכשירים השונים, ושיעורי שימוש במחשב – חינם און-ליין.

בעשרת המובילים ניתן גם למצוא את האתר של ה"נשיונל ג'אוגרפיק":
<http://www.nationalgeographic.com>
האתר של ה-CNN, "אמזון", וגם את אתר הספורט שנחשב כאתר הספורט המוביל בעולם:
<http://espn.go.com>

אתר מאה המפורסמים
<http://www.forbes.com/celebrity100>

אחד מהפרויקטים הוא זה המופיע באתר של הוצאת "רנדום האוס". הפרויקט מספק רשימה שהרכיבו אנשי ספרות מטעם ההוצאה ומלווה רשימה שהרכיבו 400,000 קוראים! ישנה רשימה של סיפורת ורשימה נפרדת של ספרי עיון.

**פעילויות לכבוד יום הספר הבינלאומי
(23 באפריל)**

* "האיורים של כריסטינה קדמון" – באמצעות תערוכת יחיד, המשקפת את מיטב עשייתה של מאיירת הספרים כריסטינה קדמון, ציינה הספרייה העירונית בכפר סבא את יום הספר הבינלאומי. קדמון היא מהמובילות בין מאיירי ישראל. נולדה באיטליה ועלתה לארץ ב-1981. היא איירה עד כה כ-100 ספרי ילדים בארץ ובחו"ל, בתוכם 10 ספרים שאוירו עבור ההוצאה "Nord Sud" השווייצרית. בתערוכה הוצגו 100 – 80 איורים מקוריים של קדמון ורבים מהספרים שאיירה, כולל אלה שהוציאה לאור בשווייץ. קדמון היא כלת פרס גוטמן לאיור וזכתה להשתתף בתערוכה הבין-לאומית היוקרתית של יריד בולוניה לספרות ילדים. רשימת הספרים בעברית שאיירה מפורטת באתר:

<http://library.osu.edu/sites/users/galron.1/00031.htm>

התערוכה הוצגה בספרייה, מה-9 ועד ה-30 באפריל.

* בספרייה הציבורית ברעננה צוין יום הספר הבינלאומי ביום עמוס פעילויות ומבקרים. היום החל בביקור של ילדי כיתה א' שהתארחו בספרייה למפגש שנושאו סופרים וסיפורים; בצהריים – תחת הכותרת "בצהרי היום – הבמה הפתוחה של קריאה לקריאה!", פתחה הספרייה במה לילדים והורים לעלות ולהקריא יצירות נבחרות ומקוריות שהם כתבו בעקבות יצירות ספרות אחרות. האירוע המקורי הזה התקיים כשעתיים. בהמשכו התקיימה שעת סיפור באנגלית ולאחריה – נחתם היום בשעת סיפור מיוחדת: "מדסחאן – אגדת עם עתיקה" בה המספר, דב נימר, ליווה את סיפורו בקטעי תיאטרון. במקביל בסניף אחר של הספרייה התקיימה פעילות לילדי גנים.

האתר מיועד לתלמידים ולאנשי הוראה המחפשים מידע, רעיונות וחומרים לפעילויות בנושא הציונות. האתר מרכז מאגרי מידע ופעילויות חינוכיות שפותחו על ידי מוסדות מוכרים, תוך עיבוד דידקטי והתאמה לרשת: קישוריות למאגר של כתב העת "קתדרה", למאגר עדויות ממשפט אייכמן, מאגר מידע על כנסת ישראל, ומאגר מידע על העלייה ותולדות ההתיישבות. הפעילויות כוללות קישורים לפעילויות שמקיימים מוסדות חינוכיים שונים, חומר שעשוי לשמש בסיס לפעילות: קישורית המפנה לסוגיות רלוונטיות במשנתו של הרצל, או קישור לבית בן-גוריון. קבוצות הדיון המופיעות כקישור באתר, אינן פעילות. האתר פועל גם בשפה האנגלית.

Web100 – 100 החברות הגדולות ביותר
<http://metamoney.com/w100>

האתר מדרג ומציג את 100 החברות הגדולות ביותר המופיעות ברשת. האתר הזה מיועד לאנשי עסקים, למשקיעים וכל מי שיש לו עניין בחברות גדולות. כאשר האתר הוקם ב-1995, רק לכ-20% מהחברות הגדולות הייתה נוכחות ברשת. כיום את מספר החברות הגדולות שאינן מופיעות ברשת ניתן לספור על אצבעות שתי הידיים. הדירוג נעשה בהסתמך על קריטריונים שונים כולל מדד ה- Fortune® 500 (הדירוג של המגזין הכלכלי Fortune) והוא מחולק לפי קטגוריות – דירוג של 100 החברות הגדולות בארה"ב, דירוג גלובלי ודירוג לפי ענפי תעשייה.

100 היצירות הספרותיות הטובות ביותר
<http://www.randomhouse.com/modernlibrary/100bestnovels.html>

פרסום 100 היצירות הספרותיות הטובות ביותר שהתפרסמה בעיתון "הניו-יורק טיימס" ב-20.7.1998, היווה תחילתה של מפולת רשימות ה-100 בספרות, רשימות ה-100 שגופים שונים יזמו כתגובה לרשימה של "הניו-יורק טיימס". את גלגולי הסיפור ניתן לקרוא בעמוד הבא אשר כולל גם הפניות לפרויקטים השונים:

<http://www.randomhouse.com/modernlibrary/100best.html>

התלמידים, והשמועה כי בספרייה אפשר לקבל פרסים הניבה תוצאות.

מצאתי שגם פרסומים של תלמידים המצטיינים בקריאה על גבי לוח המודעות בספרייה, הוא גורם מוטיבציוני המעודד אותם להגיע ולהחליף ספרים. הכנסת עיתונות יומית, וכתבי עת המותאמים לגילם גם היא גורמת להם להגיע לספרייה ולהתעניין בנעשה בה. משחקי קופסא/קלפים כמו: דמקה, שש-בש, שח-מט, טאקי וכד' "העלו לרגל" את התלמידים בהפסקות והדהימו אפילו אותי.

המשכתי לחפש נושאים לעידוד הקריאה, בשיתוף עם המורות לספרות הקמנו "מועדון קוראים" הנערך לתלמידים המעידים על עצמם כאוהבי ספר. אנו נפגשים בספרייה אחת לשבועיים, משוחחים על ספרים, ממליצים לחברים, שואלים שאלות, ומעלים רעיונות כיצד אפשר ל"הדביק" עוד תלמידים לאהוב לקרוא.

במסגרת "מועדון קוראים" אני מעוניינת לצאת עם התלמידים לסיורים בספריות ציבוריות, בספריית העיוורים בנתניה, פגישה עם סופרים, שילוב אומנות – ציור ויצירה בהתאם לגיל.

פגישה ראשונה ומיוחדת כבר נקבעה לתלמידים. באמצע חודש פברואר תגיע לספריית ביה"ס הגב' איילת שחק, אשר שכלה את בתה (בת-חן) בפיגוע בתל אביב בשנת 1996. היא תשוחח עם התלמידים אודות "בלוגים" – יומנים אישיים. אני פגשתי את איילת בהרצאה במסגרת לימודי בבית ברל, רכשתי את היומן האישי של בת-חן ואני כבר עובדת איתו עם התלמידים, לשמחתי התלמידים משתפים פעולה ומתעניינים בנושא. ושוב דרך היומן האישי אנו מתחברים לספרי המצעד העוסקים ביומנים/ מכתבים אישיים: "מכתבים לצופיה", "אבא ארך רגליים".

אין לי ספק, אני אצליח במשימה, אבל הדרך ארוכה ולא פשוטה. זה מצריך ממני להיות יצירתית מאוד, ואטרקטיבית מול הגירויים האחרים המוצעים לבני הנוער.

אשמח לדווח לכם בהמשך על התקדמות הפרויקט.

רחל אמיתי ספרנית ביה"ס גוונים
נייד: 050-7249253

מכתבי קוראים

פעילויות ורעיונות לעידוד הקריאה

ולעבודה בספריית בי"ס/ רחל אמיתי,
מנהלת ספרייה בחטיבת ביניים "גוונים" בעיר ראש העין.

את תפקידי הנוכחי התחלתי בשנת לימודים זו. לפני כן ניהלתי ספריית בית ספר יסודי במשך כ-9 שנים. ובכן, נוכחתי מהר מאוד לראות כי עידוד הקריאה בקרב בני נוער בגילאי חטיבת הביניים זהו נושא מורכב מאוד. את תלמידי בית הספר היסודי הצלחתי לסחוף בקלי קלות באמצעות שעות סיפור, משחקים, ציורים וכד'.

חשבתי שנכון יהיה להשקיע מחשבה ויצירתיות בשאלה: איך אפשר לגרות את התלמידים, בראש ובראשונה להגיע לספרייה ובאותה הזדמנות גם לקחת ספר לקרוא. מהר מאוד גיליתי את התלמידים אשר אוהבים לקרוא ונהנים מהקריאה, את אלו שמעולם לא קראו ספר, והאחרים הנמצאים באמצע וניתן לצרפם לעולם אוהבי הקריאה עם מאמץ לא גדול מדי.

התחלתי עם חידונים שבועיים נושאי פרסים מתוך ספרי הקריאה המונחית המועברת על ידי המורות לספרות. בכל יום ראשון פורסמה חידה חדשה, תליתי אותה על הלוח בכניסה לספרייה, החידה פורסמה באתר האינטרנט הבית ספרי ובכל הפסקה הודעתי במערכת הכריזה על החידונים נושאי הפרסים.

תלמידים סקרנים הגיעו ושאלו מהם הפרסים (תלמידי בית ספר יסודי הסתפקו בוופל, סוכרייה על מקל וכד'), כאן מצאתי תלמידים "שבעים", שלא קל בכלל לגרותם. אבל אני התארגנתי לכך בעוד מועד, בשיתוף יוצא מן הכלל עם ועד ההורים, קיבלתי תלושי הנחה לחנות "סטימצקי" השכונתית, משחקים איכותיים, צעיפים, מגורות שולחן, ציוד למחשב, אסימונים למכונות השתייה בבית הספר, בקיצור- קיבלתי אוצר.

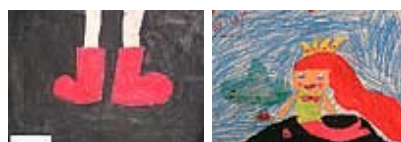
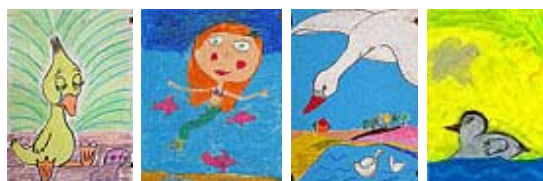
בשבוע הראשון ענו כ-20 תלמידים על החידונים, מדי שבוע המספרים עלו כיום הם עומדים על כ-100-150 תלמידים המשתתפים בחידונים. כמובן שהפרסים לתלמידים הזוכים דרבנו את

**חווייה מצטיירה,
תצרוכה מרהיבה של כ- 50 ציורים,
בצקבות אצרות אנדרסן,
אשר נוצרה ביצאת אתר דף-דף, מצפה לצנייט חדשות.**

**עד כה נהנו ממנה המקריט הספריות בכפר סבא ובדימונה.
ספרניט המצונייניט להציט את התצרוכה אצלט, כדי להצטיר את
חוויית הביקור בספרייה, מתקשיט לפנות אל למירה**

בטלפון 03-6180151

פלוחה 101

מאי 2006

לספרנים שלום רב

בקרוב נמשיך במסורת החבילות המשולבות: ספרי עיון וספרי מקור.

להזמנת חבילת ספרים אנא מלאו את הטופס הנ"ל ושילחוהו בדואר או בפקס.

נא לציין **כתובת פיזית מדויקת** (החבילה מגיעה עם שליח) **ומספרי טלפון זמינים.**להזכירכם: מלאי החבילות מוגבל, כל הקודם זוכה.

החבילות הן מבחר אקראי מתוך רשימת ספרים שנבחרו בקפידה על ידי ועדות ציבוריות לספרות מקור

וספרות עיון ומחקר. אין בחירה ואין החלפה.

מחיר חבילת ספרים משולבת (עיון ומקור) 200 ₪

בכל חבילה כ- 45 ספרים.

רשימת הספרים תתפרסם במלואה באתר האינטרנט של מרכז ההדרכה לספריות

www.icl.org.il

לכבוד מרכז ההדרכה לספריות בישראל- לידי עינת בסר

ת"ד 801 בני ברק 51108 טל 03-6180151 (116) פקס 03-5798048

ברצוני להזמין

___ חבילות ספרים משולבות (עיון ומקור) במחיר 200 ₪ החבילה.

 מצורפת בזה המחאה על סך _____ ₪. החשבון יישלח בהקדם.

*נא סמנו את דרך התשלום הרצויה

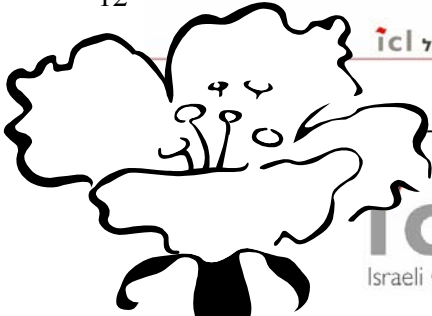
שם המזמין _____ הספרייה _____

כתובת פיזית למשלוח _____

טלפון _____ טלפון נייד _____

חתימה _____

חותמת הספרייה _____

icl
Israeli Center for Libraries

מרכז ההדרכה
לספריות בישראל

מרכז ההדרכה לספריות
ומשרד החינוך, המחלקה לספרות
מלמ"י אתכם:

לחוק שירה

שני מופעים אינטימיים
ארבעה שחקנים ומוסיקאי
בבימויה של דליה שימקו
בנושאים:
שירת אהבה וארוטיקה
שירי משפחה

לקראת שבוע הספר ובמהלך השנה ניתן להזמין את המופע להצגה
בספריות

במחיר 500 ש"ח בלבד!

הנחות וסיוע לספריות נזקקות

עדיפות ראשונה למזמינים בשבוע הספר

מספר המופעים מוגבל!

המופע הינו יוזמה של מרכז ההדרכה לספריות במסגרת המפעל ליוזמות חדשות בספרות העברית
בתמיכת משרד החינוך והתרבות/ המחלקה לספרות

לפרטים ולהזמנת מופע: 03-6180151 שלוחה 116

einat@icl.org.il

עוד פרויקט של מרכז ההדרכה לספריות לרווחת
הספריות הצ'יבוריות בישראל!